

AL. I. CUZA – SYMBOL OF THE PROCESS OF UNIFICATION AND REFORMATION OF THE ROMANIAN NATION

Corneliu-Mihai LUNGU*

DOI <https://doi.org/10.56082/annalsarscihist.2020.1.71>

Summary. Based on documents from the archives, our study aims to reflect the true dimension of Alexandru Ioan Cuza's personality.

Keywords: Al.I. Cuza, Union of Principalities, Nation, Reform

The ample and long process of the unification of the Romanians, started before the Act committed by Mihai Viteazul in 1600, continued for centuries, going through significant stages until the Unification of Romania in 1918.

In this case, it is not necessary to insist on all the significant moments of affirming the idea of unity of the Romanians, but we must insist over those manifested during the Revolution of 1848, especially that they are illustrated by the documents of the time, especially those from the foreign archives.

For example, as early as March 1848, the governor of Transylvania, Teleki Jozef, reported to the aulic chancellor of Transylvania that in the Romanian Principalities: establish a new Dacian Empire”¹.

At his turn, the Consul General of Prussia in Iasi, E. Richthofen, reported on May 29, 1848 to Foreign Minister A.H. Arnim that: “Everyone is very interested in the Daco-Romanian (Wallachian) popular assembly convened in Brasov for these days by the Transylvanian Vlachs; all the Wallachian ethnic groups will be represented there.”²

The ethnic origin and unity of all Romanians had become obvious reality even for those who found it difficult to recognize them, which led the same Consul General E. Richthofen to declare in the summer of 1848: “The assertion of the Romanians in Transylvania as an independent nation will it necessarily had the most important consequences on the Principalities of Moldova and Wallachia as well as on Bukovina and perhaps on Bessarabia, of which the last two, once

---

* Full Member of the Academy of Romanian Scientists, „Hyperion” University, Bucharest

¹ *Românii la 1859. Unirea Principatelor Române în conștiința europeană*, Documente externe, vol. I, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1984, p. 2.

² *Ibidem*, f.6.

AL. I. CUZA – SIMBOL AL PROCESULUI DE UNIFICARE ȘI REFORMARE A NAȚIUNII ROMÂNE

Corneliu-Mihai LUNGU*

Rezumat. Pe baza documentelor din arhive, studiul nostru își propune să reflecte adevărata dimensiune a personalității lui Alexandru Ioan Cuza.

Cuvinte cheie: Alexandru Ioan Cuza, națiune, reformă, Principatele române, modernism

Amplul și îndelungatul proces al unirii românilor, început înainte de Actul săvârșit de Mihai Viteazul la 1600 a continuat secole da-a rândul parcurgând etape însemnate până la Întregirea României în 1918.

În demersul de față nu este cazul să stăruim asupra tuturor momentelor marcante ale afirmării ideii de unitate a românilor, dar peste cele manifestate în timpul Revoluției de la 1848 trebuie să insistăm, mai cu seamă că sunt ilustrate de documentele vremii, cu precădere de cele provenite din arhivele străine

Așa de pildă, încă din martie 1848, guvernatorul Transilvaniei, Teleki Jozef, raporta cancelarului aulic al Transilvaniei că în Principatele române: “mișcarea condusă de tinerii boieri, cel mai adesea având studii la Paris, are ca scop să reunească întreaga naționalitate valahă și să întemeieze un nou Imperiu Dacic”¹.

La rândul său consulul general al Prusiei la Iași, E. Richthofen, raporta la 29 mai 1848 ministrului de externe A.H. Arnim că: “Toată lumea este foarte interesată de adunarea populară daco-română (valahă) convocată la Brașov pentru zilele acestea de către vlahii transilvăneni; acolo vor fi reprezentate toate etniile valahe.”²

Originea etnică și unitatea tuturor românilor deveniseră realități evidente chiar și pentru cei cărora le era greu să le recunoască, ceea ce l-a determinat pe același consul general E. Richthofen să declare în vara lui 1848: “Afirmarea românilor din Transilvania ca națiune de sine stătătoare va avea în mod necesar cele mai importante urmări și asupra Principatelor Moldova și Valahia ca și asupra Bucovinei și poate și asupra Basarabiei, dintre care ultimele două, odinioară

---

* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, Secția de Științe Istorice și Arheologice.

¹*Românii la 1859. Unirea Principatelor Române în conștiința europeană*, Documente externe, vol. I, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1984, p. 2.

²*Ibidem*, f.6.

Moldovan provinces, now belonging to Austria and Russia, are of Romanian nationality” (our underline)¹.

Moreover, the national movement of the Romanians, by its magnitude, produced panic especially among the authorities in Transylvania. Significant in this respect is a report from October 17, 1849, submitted to Field Marshal Schütte, commander of the division in Timisoara, in which it was reported that among the “Wallachians there is a certain agitation, which is maintained by the clergy and emissaries and which tends to establish a great Wallachian Empire to the Tisza, whose governor or king should be Iancu. Iancu is generally referred to here as King Iancu and he would have promised them that he would not tolerate either Hungarians or Germans in the Wallachian Empire to be founded.”²

Despite the fact that the historical realities were obvious, the assertion of the unity of the Romanians encountered great obstacles and obstructions coming from the neighboring Empires that sought to impose their domination over the Romanian Principalities. Edifying from this point of view is the NOTE of the Russian ambassador to Paris, N. Kiseleff, who informed, on July 31, 1848, the Minister of Foreign Affairs of France that in the Danube Principalities, the rebels are working for The union of the two Principalities into a single state with no connection to Russia or the Ottoman Gate”³. As a result, as the Russian ambassador went on to say, “the two powers, to which the existing treaties have the right to regulate the situation of the two provinces, have agreed to restore the order they had established here and, to this end, their united troops have entered the Principality to act jointly.”⁴

The armed occupations and the interference of the foreign empires in the internal problems of the Romanian Principalities could not stop or suppress the affirmation of the idea of the unity of all Romanians. On the contrary, it was recognized at European level as it results from the Appeal of the Central European Democratic Committee in which it was stated: “Romanians! You are descended from an immortal seed, your name which also remained to you from your ancestors, from the Romans, your language, traditions and customs, everything also reminds you that you are the sons of this people who paved the way for European civilization; it has been 20 centuries since then and has left its great traces on the world. This people is being reborn now.”⁵

However, the Ottoman Gate and Austria continued to oppose to the Union of Principalities, a position they maintained and believed in even after the high-level meeting in Osborne. Moreover, as it emerges from a diplomatic report of

---

¹ *Ibidem*, f.9.

² Central Historical National Archives (CHNA), collection Micorfilms Austria, film 155, im.688.

³ *România la 1859, Unirea Principatelor Române*, ... p. 14.

⁴ *Ibidem*, f.15.

⁵ CHNA, collection microfils Austria, film 109, im.12.

provincii moldovene, aparținând acum Austriei, respectiv Rusiei, *sunt de naționalitate română*” (subl. n.)¹.

Mai mult decât atât, mișcarea națională a românilor, prin amploarea ei, produsese panică mai cu seamă în rândul autorităților din Transilvania. Semnificativ în acest sens este un raport din 17 octombrie 1849 înaintat feldmareșalului Schütte, comandant de divizie din Timișoara în care se relatează că printre “valahi domnește o anumită agitație, care este întreținută de cler și de emisari și care tinde spre întemeierea unui mare Imperiu valah până la Tisa, al cărui guvernator sau rege să fie Iancu. Iancu este numit aici în general cu denumirea de regele Iancu și el le-ar fi promis că nu va tolera nici unguri, nici germani în Imperiul valah care se va întemeia”².

În pofida faptului că realitățile istorice erau evidente afirmarea unității românilor a întâmpinat obstacole mari și obstrucții venite din partea Imperiilor vecine care urmăreau să-și impună dominația asupra Principatelor române. Edificatoare din acest punct de vedere este *NOTA* ambasadorului rus la Paris, N. Kiseleff, care îl informa, la 31 iulie 1848, pe ministrul Afacerilor Externe al Franței că în Principatele Dunărene “răzvrățitorii au pus la cale o mișcare ce urmărea răsturnarea ordinii stabilite și Unirea celor două Principate într-un singur stat fără vreo legătură cu Rusia sau cu Poarta Otomană.”³ Drept urmare, după cum informa în continuare ambasadorul rus: “cele două puteri, cărora în virtutea tratatelor existente, le aparține dreptul de a reglementa situația celor două provincii au convenit să restabilească ordinea pe care ele o instituiseră aici și, în acest scop trupele lor unite au pătruns în Principate pentru a acționa în comun.”⁴

Ocupațiile armate și nici amestecurile Imperiilor străine în problemele interne ale Principatelor române nu au putut frâna, ori înăbuși afirmarea ideii de unitate a tuturor românilor. Dimpotrivă a fost recunoscută la nivel European după cum rezultă din Apelul Comitetului Central European Democratic în care se afirma: “Români! Voi vă trageți dintr-o sămânță nepieritoare, numele vostru care și el v-a rămas de la străbuni, de la romani, limba, tradițiile și obiceiurile, totul amintește, de asemenea, că voi sunteți fiii acestui popor care a deschis calea civilizației europene; sunt de atunci 20 de secole și a lăsat lumii urmele sale mărețe. Acest popor renaște acum.”⁵

Cu toate acestea Poarta Otomană și Austria se opuneau în continuare Unirii Principatelor, poziție ce și-au menținut-o și în care au crezut chiar după întreprinderea,

---

¹*Ibidem*, f.9.

²Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare A.N.I.C), Colecția Microfilme Austria, rola 155, cadrul 668. Kriegsarchiv, Wien, Feld Akten 1848-1849. Fasz. 113.

³*Românii la 1859, Unirea Principatelor Române*, ... p. 14.

⁴*Ibidem*, f.15.

⁵ A.N.I.C, Colecția Microfilme Austria, rola 109, c. 12 (Haus-Hof und Staatsarchiv, Wien, Informationsbüro, K. 28).

August 21, 1857: the Ottoman and Austrian governments are determined not to consent to this.”¹

Nor could the falsification of the elections for the Ad-hoc Assemblies stop the assertion of the spirit of the Union, a reality which led the Belgian charge d'affaires in Constantinople, E. Jooris, to report on October 10, 1857 that: “The last official news I have received from the Principality result in the vote of an important majority in favor of the Union”.²

A first conclusion can be drawn from the above. Recognizing that the Union of 1859 was favored, to some extent, by the conditions and geopolitical system set up after the Peace Congress of 1856, it must be stated that the double election of Al. I. Cuza represented the will of the Romanian Nation. The firmness of the defense, the external recognition and the perfection of the Union were possible due to the courage of the Romanians and the qualities of Al. I. Cuza, who believed in his mission without making it a political platform from which to take advantage.

In order to demonstrate such realities confirmed and validated by history, it is enough to turn to the memory of other documents of the time, mainly from foreign archives. European diplomacy, especially French diplomacy, recognized that Al. I. Cuza: “he came to power as the natural representative of ideas, desires, needs whose time he called without a doubt, due to our influence, but without a French intervention to be put at the service of any person”³. Moreover, as the French consul in Iasi, Victor Place, even Mr. Cuza pointed out: “who appreciates things judiciously, qualifies his coming to power as the victory not of a man, but of an entire people.”⁴ Other European diplomats, such as the extraordinary envoy and the plenipotentiary minister of Belgium in Vienna, were even more blunt in acknowledging that: in Moldova in the last moment a large number of peasants are entering into town and demanding the election of Cuza.”⁵

The realities that took place in the Principality, recognized and appreciated by most of the European diplomacy, offered the possibility to notice and effect on the continent. From this suggestive point of view is the report of the Secretary of the Belgian Legation in Constantinople, which concluded that the Ottoman Gate could not “admit this flagrant and daring change, committed before Europe by a People's Assembly despite all the rights of sovereignty.”⁶

Not only the Gate was also dissatisfied with “boldness”, but there were other powers that had noticed Cuza's interest in the confreres in Transylvania, which he

---

¹ *Românii la 1859. Unirea principatelor Române .....*, p. 163.

² *Ibidem*, f.180.

³ *Ibidem*, f.321.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, f.350

⁶ *Ibidem*, f.358.

la nivel înalt, de la Osborne. Mai mult decât atât, după cum rezultă dintr-un raport diplomatic din 21 august 1857: “Guvernul otoman și internunțul Austriei sunt convinși că la Osborne s-ar fi convenit ca Unirea Principatelor să nu se realizeze, oricare ar fi voturile exprimate de Divanurile alese de populația de acolo, guvernul otoman și cel austriac sînt ferm hotărâte să nu consimtă aceasta”¹.

Nici falsificarea alegerilor pentru Adunările ad-hoc nu au putut stăvilii afirmarea spiritului Unirii, realitate care l-a determinat pe însărcinatul cu afaceri al Belgiei la Constantinopol, E. Jooris, să raporteze la 10 octombrie 1857 că: “Ultimele știri oficiale pe care le-am primit din Principate dau drept rezultat al votului o majoritate importantă în favoarea Unirii”².

Din cele prezentate mai sus se poate desprinde o primă concluzie. Recunoscând că Unirea din 1859 a fost favorizată, într-o anumită măsură, de condițiile și sistemul geopolitic configurate după Congresul de pace din 1856 trebuie afirmat că dubla alegere a lui Al. I. Cuza a reprezentat voința Nației române. Fermintatea apărării, recunoașterea pe plan extern și desăvârșirea Unirii au fost posibile datorită dărzeniei românilor și calităților lui Al. I. Cuza, care a crezut în misiunea sa fără a-și face din ea o platformă politică de pe urma căreia să profite.

Pentru a demonstra asemenea realități confirmate și validate de istorie este suficient să apelăm la memoria altor documente ale vremii provenite, cu precădere, din arhive străine. Diplomația europeană, în mod special cea franceză, recunoștea că Al. I. Cuza: “a ajuns la putere ca reprezentantul firesc al ideilor, dorințelor, nevoilor a căror oră a sunat fără nici o îndoială, datorită influenței noastre, dar fără ca o intervenție franceză să fie pusă în slujba vreunei persoane”³. Mai mult decât atât, după cum sublinia consulul Franței la Iași, Victor Place, chiar domnul Cuza: “care apreciază judicios lucrurile, califică venirea sa la putere drept izbânda nu a unui om, ci a unui întreg popor.”⁴ Alți diplomați europeni, cum este cazul trimisului extraordinar și ministrul plenipotențiar al Belgiei la Viena, erau și mai tranșanți recunoscând că: “în ultimul moment, un mare număr de țărani au pătruns în oraș pronunțându-se pentru o demonstrație unionistă adică pentru alegerea domnului ales în Moldova.”⁵

Realitățile petrecute în Principate, recunoscute și apreciate de cea mai mare parte a diplomației europene au oferit posibilitatea remarcării și a efectelor la nivelul continentului. Din acest punct de vedere sugestiv este raportul secretarului Legației Belgiei la Constantinopol, care concluziona că Poarta Otomană nu putea “admitte această schimbare flagrantă și îndrăzneță, comisă în fața Europei de o

¹ *Românii la 1859. Unirea principatelor Române* ....., p. 163.

² *Ibidem*, f.180.

³ *Ibidem*, f.321.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, f.350

intended to bring to the natural borders of Daco-Romanianism. From the archive sources that prove the ruler's goals, we selected the Order of the Royal Deputy of Hungary, issued on July 29, 1863, which ordered the Supreme Committee of Timiș County to prohibit the entry of “Prince Cuza's proclamation to Romanians, whose purpose is to call Romanians to participate, in case movements would break out in Romania in the interest of founding a great Romanian Empire”¹.

Appreciations regarding the Man and the personality of Al. I. Cuza, his special qualities and character were formulated by other diplomats of the time, such as the English consul in Iasi, H. A. Churchill. Shortly after the election of the new gentleman, following a discussion with him, the British diplomat declared himself “satisfied to see in the new prince qualities that placed him above any other candidate on the lists. His reputation is that of an honest and sincere man, with good judgment and firmness of character.”²

At his turn, the Minister of Foreign Affairs of France, Al. Walewski sought to find an explanation for “the unanimity of the votes, both in one and the other Principality, on a man rightly appreciated in his country, but whose name was almost unknown until now.” Building up, the minister concluded that the double choice was due to “the deep and unanimous feeling that prevails among the population in favor of the Union.” Based on the findings, he expressed his conviction that in the event of Mr. Cuza's non-recognition: “The assemblies would either refuse to renew the vote, or they would again vote for Cuza's election.”³

After the steps taken in Europe for the recognition of the Union and its internally fulfillment, the ruler considered that it was necessary to reform the society in the sense of modernization at the level of all structures. His plan is very clear from the letter addressed on November 24, 1861 to Dimitrie Ghica, to whom he confessed that: practical. “Such a reality is demonstrated and supported by the same documentary confessions of the time, as in the case of a report by the Consul General of France in the Principality, L. Beclard, who said that “if the double choice is recognized, we will he could have high hopes for Colonel Cuza. He would be the new man the situation demands.”⁴

More convincing - in our opinion - is the report of the French ambassador to Constantinople, L. Moustier, whose main subject of analysis was a Memorandum addressed to the Ottoman Gate by Al. I. Cuza with reference to: “a project for the political reconstitution of the United Principalities.” In conclusion, the Ambassador appreciated that the Memorandum was “voluminous, but interesting, it contains at the beginning a history of the prince's relations with the Chambers and the country

---

¹ *Ibidem*, p. 576.

² CHNA, collection microfilms England, film 67, im.1443.

³ Idem, collection microfilms France, film 165, im.234-235.

⁴ *Ibidem*.

Adunare Populară în ciuda tuturor drepturilor suveranității”¹. Nu numai Poarta era nemulțumită de asemenea “îndrăzneală”, dar erau și alte puteri care sesizaseră interesul lui Cuza față de confrății din Transilvania, pe care intenționa să-i aducă în granițele firești ale daco-românismului. Dintre sursele de arhivă care dovedesc țelurile domnitorului am selectat Ordinul loțiitorului regal al Ungariei, emis la 29 iulie 1863, care îi ordona Comitelui Suprem al Comitatului Timiș să interzică pătrunderea “proclamației principelui Cuza către români, al cărui scop este de a chema românii să participe, în cazul în care în România ar izbucni mișcări în interesul întemeierii unui mare Imperiu românesc”².

Aprecieri cu referire la Omul și personalitatea lui Al. I. Cuza, la însușirile sale deosebite și caracterul său au fost formulate de alți diplomați ai vremii, precum consulul englez la Iași, H. A. Churchill. La scurtă vreme după alegerea noului domn, în urma unei discuții purtate cu el diplomatul britanic s-a declarat “mulțumit să vadă la noul principe calități care l-au situat deasupra oricărui alt candidat de pe liste. Reputația sa este a unui om cinstit și sincer, cu o judecată bună și cu fermitate de caracter”³.

La rândul său, ministrul de externe al Franței, Al. Walewski, a căutat să găsească o explicație pentru “unanimitatea sufragiilor, atât în unul cât și în celălalt Principat, asupra unui om apreciat cu bună dreptate în țara sa, dar al cărui nume <era> aproape ignorat până acum.” Edificându-se, ministrul concluziona că dubla alegere s-a datorat “sentimentului profund și unanim care prevalează în cadrul populației în favoarea Unirii.” În temeiul celor constatate el își exprima convingerea că în cazul nerecunoașterii domnului Cuza: “Adunările, sau ar refuza să reînnoiască votarea, sau și-ar da din nou sufragiile alegerii lui Cuza.”⁴

După demersurile întreprinse în Europa pentru recunoașterea Unirii și desăvârșirea ei pe plan intern domnitorul socotea că se impunea reformarea societății în sensul modernizării la nivelul tuturor structurilor. Rezultă foarte limpede planul său din scrisoarea adresată la 24 noiembrie 1861 lui Dimitrie Ghica, cărui îi mărturisea că: “Eliberați de acum înainte de orice altă preocupare decât aceea a dezvoltării și bunăstării interne a României, noi vom putea să ne consacram întreaga noastră activitate problemelor practice.” Asemenea realitate o demonstrează și o susțin aceleași mărturisiri documentare ale vremii, cum este și în cazul unui raport al consulului general al Franței în Principatele Unite, L. Beclard, care aprecia că “în cazul în care dubla alegere va fi recunoscută, ne-am putea face mari speranțe în privința colonelului Cuza. Ar fi omul nou pe care îl cere situația.”⁵

¹*Ibidem*, f.358.

²*Ibidem*, p. 576.

³ A.N.I.C, Colecția Microfilme Anglia, rola 67 (Public Record Office, London, Foreign Office 78, Turkey, rola 1443)

⁴ Idem, Colecția Microfilme Franța; rola 165, cadrele 234 – 235, (Ministère des Affaires Etrangères, Arhives Diplomatiques, Correspondance Politique, Turguie, r. 339)

⁵*Ibidem*.

from the beginning of his reign and, especially, during the last crisis. He then highlights the main shortcomings of the Wallachian Constitution and presents the various amendments and measures that would seem appropriate to remedy the shortcomings of the current system.”¹

Through everything that Cuza has undertaken and accomplished, he has shown that he is firm, determined, insisting on the reforms that he not only initiated, but also pursued with perseverance so as not to remain mere projects.

When the situation imposed, he intervened directly, as happened at the beginning of November 1862, when he convened the Legislative Assembly in Extraordinary Session. In the message addressed on that occasion, he showed that the budgets voted in 1860 no longer corresponded, requesting the adaptation of new budgets, as maintaining the old ones “for a longer time would have prolonged a completely abnormal situation against the interests of the State.” Noting that the situation was prolonging, in a letter of March 2, 1863, Cuza drew the Assembly's attention to the fact that “four months have passed since I convened you to vote on the first budget of the United States and to put an end to the abnormal state of our finances.” We regret to conclude that the Legislative Assembly “went out after the practical realm of the works, the activity and effort of your lords were lost in political discussions, in fights of prairies or people”, occupying a precious time “without any useful result”. The energetic intervention of the ruler announced the application of decisive measures that culminated in the coup d'etat of May 2, 1864, which made possible the adoption of the historic reforms that propelled Romania's evolution towards modernism.

Against the background of the beneficial effects of the reform policy, analyzing the concrete results obtained, Al. I. Cuza expressed his satisfaction and pride “by the Lord and the Romanian, seeing two Legislative Assemblies gathered around the Throne, which finally fulfill the great desire and need of the Country”. In his own view, if he had delayed the implementation of the reforms, “the nation itself, society itself was in danger.” In the conception of Al. I. Cuza, through the vote given by the Nation, the new institutions were legislated that restored “the balance between the Powers of the State, which gave the Throne the necessary authority, institutions based on history, morals, our national and social needs”. For everything he accomplished in a short period of time Al. I. Cuza declares that: “I feel happy, I confess to you, that I was able to endow Romania with some institutions so big, so liberal, so coveted by many nations.”

Based on archival documentary evidence we should be able to recognize the role of Al. I. Cuza, the one who, between 1859 - 1866, managed to put granite stone at the foundation of the evolution of the Romanian Nation. Basically, he managed to forge the Vault Key of the National Building programmed by the Romanian

---

¹*Ibidem*, f 575

Mai convingător - în opinia noastră - este raportul ambasadorului francez la Constantinopol, L. Moustier, care avea ca principal subiect de analiză un Memoriu adresat Porții Otomane de către Al. I. Cuza cu referire la: “un proiect de reconstituire politică a Principatelor Unite.” Concluzionând, respectivul ambasador aprecia că Memoriul era “voluminos, dar interesant, conține la început un istoric al raporturilor principelui cu Camerele și țara de la începutul domniei sale și, în mod deosebit, în timpul ultimei crize. El scoate, apoi, în evidență lipsurile principale ale Constituției valahe și prezintă diversele modificări și măsuri care i s-ar părea potrivite pentru remedierea favorabilă a neajunsurilor sistemului actual”¹.

Prin tot ceea ce a întreprins și înfăptuit Cuza a demonstrat că este ferm, hotărât, stăruind asupra reformelor pe care nu nu mai că le-a inițiat, dar le-a și urmărit cu perserverență pentru a nu rămâne simple proiecte.

Atunci când situația a impus a intervenit direct, cum s-a întâmplat la începutul lunii noiembrie 1862, când a convocat în Sesiune extraordinară Adunarea Legislativă. În mesajul adresat cu acel prilej a demonstrat că bugetele votate în 1860 nu mai corespundeau, solicitând adaptarea unor noi bugete, întrucât menținerea celor vechi “pe un timp mai îndelungat ar fi prelungit o situație cu totul anormală și contra intereselor Statului.” Constatând că situația se prelungea, printr-o scrisoare din 2 martie 1863 Cuza atrăgea atenția Adunării asupra faptului că au trecut “patru luni de când v-am convocat pentru a vota întâiul buget al Țărilor – Unite și a pune capăt stării anormale a finanțelor noastre.” Cu părere de rău concluziona că Adunarea Legislativă “a ieșit după tărâmul practic al lucrărilor, activitatea și silința domniilor voastre s-au pierdut în discuții politice, în lupte de pratide sau persoane”, ocupându-se un timp prețios “fără nici un rezultat folositor”. Intervenția energică a domnitorului anunța aplicarea unor măsuri decisive ce au culminat cu lovitura de stat din 2 mai 1864, ceea ce a făcut posibilă adoptarea istoricelor reforme ce au propulsat evoluția României pe calea modernismului.

Pe fondul efectelor benefice ale politicii reformatoare, analizând rezultatele concrete obținute, Al. I. Cuza și-a exprimat satisfacția și mândria “de Domn și român văzând adunate împrejurul Tronului două Adunări Legislative, care în fine împlinesc marea dorință și trebuință a Țării”. După propria-i apreciere, dacă ar fi întârziat aplicarea reformelor “însuși națiunea, însuși societatea era<u> în pericol.” În concepția lui Al. I. Cuza prin votul dat de Națiune au fost legiferate noile instituții care reasezau “echilibrul între Puterile Statului, care dădeau Tronului autoritatea trebuitoare, instituțiunii bazate pe istoria, pe moravurile, pe trebuințele noastre naționale și sociale”. Pentru tot ceea ce realizase într-o perioadă de timp scurtă Al. I. Cuza declara că: “Mă simt fericit, vă mărturisesc, că am putut înzestra România cu niște instituțiuni atât de mari, atât de liberale, atât de râvnite de multe națiuni.”

---

¹*Ibidem*, r. 575

revolutionaries in 1848 and to realize in 1859 the Moldavian-Wallachian Union, which would open the way to Independence and the Integration of Romania - thus fulfilled the dream of Nicolae Bălcescu, who still from 1848 he preached that we had to make two more revolutions: Union and Independence.

After achieving the first unification and reforming the Romanian society, Prince Cuza dreamed of the country's Independence.

There can be no more telling evidence in this respect than the same archival sources from which I selected a reference document, recorded by the Instructions sent by the Foreign Minister of the Ottoman Gate Ali - Pasha, on 4/16 November 1865, to the Turkish Ambassador in Paris, Savfet - pasha. From the very beginning, it should be noted that the respective instructions refer entirely to the situation in Romania and, in particular, to Cuza's attitude and objectives.

Outraged by the ruler's actions and actions, the Ottoman authorities considered that instead of taking advantage of the so-called favorable attitude of the Gate and the Guarantor Powers: arming. Moreover, as it results from the cited document, Al. I. Cuza: "it would nurture some plans, for example, to proclaim Romania's independence (emphasis added) and to call on our Christian populations to revolt." Under such conditions, the instructions given by the Ottoman government to its ambassador in Paris were categorical, drawing attention to the fact that if the rumors: "unfortunately proved true, we would find ourselves in a situation of self-defense and act accordingly." How to legitimate the defense of the Gate in the face of their desire for Independence was proved by the Romanians more than a decade ago, when they conquered their Independence with a gun in their hands on the battlefield.

In face with the undeniable evidence provided by the documents - especially from foreign archives - we cannot express our indignation towards those who try to "demystify" the history of the Romanians, even threatening to defame Al's personality. I. Cuza, who beyond his human weaknesses will remain in our history as a unifier and reformer of the Country.

Such a historical reality was validated by the Legislative Assembly through the Message addressed to the Lord, recognizing "before the Nation the title you acquired through the works of Your Majesty, the title we proclaim today, what the nation rejuvenates, what history will preserve, the title of founder and reformer of the Romanian state".

În temeiul mărturiilor documentare de arhivă ar trebui să fim în măsură a recunoaște rolul lui Al. I. Cuza, cel care, între 1859 – 1866, a reușit să pună piatră de granit la temelia evoluției Nației române. Practic, a reușit să făurească Cheia de Boltă a Edificiului Național programată de revoluționarii români la 1848 și să înfăptuiască al 1859 Unirea moldo – valahă, cea care avea să deschidă drumul spre Independență și Întregirea României - împlinea astfel visul lui Nicolae Bălcescu, cel ce încă din 1848 propovăduia că mai avem de realizat încă două revoluții: Unirea și Independența.

După ce a înfăptuit prima unificare și a reformat societatea românească Domul Cuza visa la Independența Țării.

Nu pot fi dovezi mai grăitoare în acest sens decât aceleași surse de arhivă dintre care am selectat un document de referință, consemnat de *Instrucțiunile* trimise de ministrul de externe al Porții Otomane Ali – Pașa, la 4/16 noiembrie 1865, ambasadorului turc la Paris, Savfet – pașa. De la bun început se impune a remarca faptul că respectivele instrucțiuni se referau în totalitate la situația din România și îndeosebi, la atitudinea și obiectivele lui Cuza.

Indignate de orientările și acțiunile întreprinse de domnitor autoritățile otomane considerau că în loc să profite de așa zisa atitudine favorabilă a Porții și a Puterilor garante: “principele Cuza cedând în fața unor visuri înșelătoare a irosit aproape toate resursele pentru a purcede la o inutilă și costisitoare înarmare”. Mai mult decât atât, după cum rezultă din documentul citat, Al. I. Cuza: “ar nutri unele planuri ca de pildă să *proclame independența României* (subl. n.) și să cheme populațiile noastre creștine să se răscoale.” În asemenea condiții *Instrucțiunile* transmise de guvernul otoman ambasadorului său la Paris erau categorice atrăgându-se atenția că în cazul în care zvonurile: “din nefericire s-ar dovedi adevărate, ne-am vedea puși în situația de legitimă apărare și am acționa în consecință.” Cât de legitimă era apărarea Porții în fața dorinței lor de Independență au dovedit-o Românii peste mai bine de un deceniu, când și-au cucerit Independența cu arma în mână pe câmpul de luptă.

În fața dovezilor de netăgăduit oferite de documentele provenite - mai cu seamă din arhive străine - nu putem să ne exprimăm indignarea față de cei ce încercă să “demitizeze” istoria românilor atentând până și la defăimarea personalității lui Al. I. Cuza, care dincolo de slăbiciunile sale omenești va rămâne în istoria noastră drept unificator și reformator de Țară.

Asemenea realitate istorică a fost validată de Adunarea Legislativă prin Mesajul adresat Domnului, recunoscând “în fața Națiunii titlul ce prin lucrările Măriei Tale ai dobândit, titlul ce astăzi îl proclamăm, ce nația îl întinerește, ce istoria îl va păstra, titlul de întemeietorul și reformatorul statului Român”.